

Období posledních dvaceti let se neslo v duchu prudkého rozvoje Internetu¹, jakožto celosvětové počítačové sítě, jež můžeme charakterizovat jednak jako rozvoj technologický a jednak jako společenský, ve smyslu jeho rozšíření v téměř všech vrstvách společnosti. Prvně jmenovaný je výsledkem neutuchajícího přisunu vědeckých poznatků na poli výpočetní techniky, které přispívají k neustálému zvyšování objemu toku dat mezi jednotlivými počítači a činí tak z Internetu médium s dominantním postavením, zahrnující v sobě funkce a možnosti ostatních sdělovacích prostředků, které tak jsou nuceny čelit nebývalé konkurenci. Společenský aspekt rozvoje Internetu je způsoben především finanční dostupností (jak produktů výpočetní techniky, tak služeb poskytovatelů internetového připojení) a má za následek hlavně změnu ve vnímání Internetu širokou veřejností jako zcela samozřejmého prostředku vzájemné komunikace a socializace, čerpání informací, poznatků a názorů a jejich zveřejňování, a v neposlední řadě specifickým místem pro zpřístupňování a opatřování autorských děl (ať už se svolením jejich autorů nebo bez něj). Narážím tím na palčivý problém současného Internetu, a sice soustavné a masivní porušování práv duševního vlastnictví do té doby nevídané. Rychlost, snadná dostupnost, bezplatnost a relativní anonymita jsou hlavními důvody popularity největší počítačové sítě jako prostředku k tomuto negativnímu jevu. Když k tomu připočteme určitý tradiční postoj veřejnosti (v České republice a Východním bloku jako takovém obzvláště) k právům duševního vlastnictví, který by se dal výstižně charakterizovat jako „neuctivý“, je zřejmé, že potřeba autorskoprávní ochrany a její význam roste.

Důvodem, proč jsem si jako téma diplomové práce vybral autorské právo a Internet, je především snaha o bližší náhled na autorské právo v prostředí Internetu a pokus o (alespoň) elementární právní rozbor jeho jednotlivých aspektů optikou každodenního uživatele celosvětové sítě. V této souvislosti chci poukázat na ty nejběžnější případy jednání, které se nějakým způsobem autorského práva týkají. Tímto důvodem je dále skutečnost, že se jedná o dynamický právní obor, reagující na nové trendy v dané oblasti, s čímž souvisí určité nedostatky v jeho právním povědomí laické veřejnosti, ale také nejednotný výklad některých jeho institutů právní doktrínou.

V první části práce se budu zabývat autorským právem jako samostatným právním odvětvím, jeho historickým vývojem. Rozeberu jednotlivé prameny jeho právní úpravy. Druhá část se věnuje obecně problematice užití autorského díla v souvislosti s Internetem (zpřístupnění díla a stahování dat; institut omezení autorského práva; licencování). Na ní navazuje část třetí, pojednávající o specifických způsobech užití díla - od hyperlinku přes instant messaging, webcasting až po peer-to-peer sítě. Ve čtvrté části se zmíním o ochraně autorských práv, s důrazem na technické prostředky ochrany autorských děl. Konečně pátá část přiblíží problematiku rozhodného práva na Internetu.